

Monata revuo de la grupo B r u g g e .Sekcio de Flandra
Ligo Esperantista.

Prezidanto : Drs F. Roose, J. & N. Sabbest, 12, Brugge-Tel. 01931

Sekretarioj : Iserentant Roger, Steenweg op Blankenberge, 26,
Brugge

Interŝanĝo : Maertens Grég. Nieuwstraat, 54, Assebroek

Poŝtkonto : 291429 - Maertens Grég. Assebroek.

LA LUNO - SUN-kaj LUNEKLIPSOJ.

La luno, kolonio de la tero, estas la plej grava luno de la noktsseleco. Ĝi estas pale torĉo kiu ricevas sian lumon de la suno. Kiu humile anstataŭas la tagdionon kaj ŝajnas diri al ni ke, la suno, kiam ĝi jam malaperis sub nia horizonto, tamen ĉiam brilas en la aerspaco, sed, per la tero mem, kaŝita al nia rigardo. El ĝiaj ŝajnfikuroj oni jam scias el la plej fruaj tempoj ke ĝi estas bulforma kaj ke la noktradiojn, kiujn ĝi elverŝas sur la dormetanta tero, ĝi ricevas de la suno. La luno moviĝas en proksimume unu monato ĉirkaŭ la tero laŭ la sama maniero kaj samaj kondiĉoj kiel la tero je ĝia jara moviĝo ĉirkaŭ la suno. Kelkfoje ĝi estas ĝuste antaŭ la suno kaj tiam kaŭzas suneklipsen sur tiuj partoj de la tero kie ĝia ombokonuso tranĉas la teron. Kelkfoje ankoraŭ ĝi iras, vidata el la suno, post la tero, tio signifas, ĝi venas aŭ tute, aŭ parte, en la ombokonuso kiun la tero mem kaŭzas.

En tiu kazo ĝi estas tute aŭ parte kaŝita. Ĝiaj ŝajnfikuroj estas tute precizataj per la reciproka sintenado de suno, tero kaj luno. Kiam ĝi venas inter la suno kaj la tero, ni ne vidas ĝin ĉar tiam ĝia malhela parto estas turnata al ni. Tiam ni havas "nova luno".

La suno kaj luno staras proksimume en la sama direkto al la ĉielo. Se la linio, kiu iras de la tero al la luno, staras vertikale sur la linio kiu iras de la tero al la suno, tiam ni havas "la unua aŭ lasta kvarono", ĉar tiam la duono de la al ni turnita parto estas lumigita. Se la luno staras ĝuste al la kontraŭa parto de la ĉielo, kie estas la suno, tiam la al ni turnita parto de la luno estas lumigata de la suno; tiam ni havas "plena luno", kaj la luno staras tiam dum la nokto kiel eble plej alte super la horizonto. La luno turniĝas ĉirkaŭ la tero en unu elipsvojo kiu ne multe diferencas de la cirklorondo, kaj sur distanco de 384,400 kilometroj. La rondo de la vojo estas 2,400 kilometroj. Tiu vojo estas trakurata en 27 tagoj, 4 horoj, 43 minutoj kaj 17 sekundoj. La rapideco de la luno en ĝia vojo do estas 1 kilometro po sekundo. La suno ĉiam turnas ĝian saman flankon je ĝia moviĝo al la tero. La unuaj observantoj kiuj rigardis dum tiu trankvila horo al la ĉielo, kiam la torĉo elradias sian malhelan lunon nokte, jam vidis ke ĝia supraĵo estas kovrita de strangaj desegnoj. Oni povas diri ke la astronomio, ekestis post la observo de la luno. Davas esti forpasintaj jam miljaroj depost kiam oni observis tiun strangan vizaĝon kiu estas direktita al la tero kaj ĉiam restas sur la sama loko kaj, el kiu ŝajnas ke ĝi ne estas provokita el la nuboj aŭ vaporoj sur la luno, sed ke ĝi estas propra al la fundo de la luno kiu estas tute neŝanĝebla. La unua lunarkto estas certe prezentado de konfiguracio ĉar la lokoj de la makuloj tre bone akordiĝas kun tiuj de la okuloj, nazo kaj buŝo. Tia similo estas nur sekvo de la hazara formo de la lunsupraĵo. Ĝi cetere tuj malaperas kiam oni observas la lunon per teleskopo. Oni eble ne povas imagi ke la tero, vidata de malproksime, brilas kun tia brilo kiel la "plena luno". Sed tamen estas fakte.

La luno ne estas blanka, sed flavgriza. Nenia alia ĉielkorpo estas tiel proksima al la tero ol la luno. Ĝi akompanas ĝin en ĝia vojo ĉirkaŭ la suno kaj ĝi estas nesepareble kunligita al niaj aventuroj. La distanco de 384.400 kilometroj kiuj separas ĝin de la tero estas nur paŝo en la universo. Telegrafita komunikado de la tero al la luno jam alvenus al la luno en $1 \frac{1}{2}$ sekundo. Kanonkuglo jam alvenus en 9 tagoj; rapidvagonaro bezonus 8 monatojn kaj 26 tagojn. La plej multaj homoj sur la tero iris piede la vojon kiu disigas nin de la luno. Ponto kiu havus 30 fojojn la longeco de la diametro de la tero estus sufiĉe longa por ligi la lunon kun la tero. Sur la supraĵo de la luno troviĝas multaj montoj kaj oni jam povas ekzakte diri la altecon de ili. La plej alta monto havas altecon de 3.000 metroj. Sur la luno ne estas vaporoj. Do, neniam oni havas nebulojn sur la luno nek pluvon aŭ neĝon. La plej imponaj aperaĵoj al la ĉielo estas la suneklipsoj. Ne plu estas mirebla ke en la tempo kiam oni ne ankoraŭ sciis ke tio estas sekvo de iu tempa kovriteco de la sun-disko per la luno, kaj urĝturno de nia satelito, oni havis iun sanktan timon por suneklipsoj kaj vidis en ĝi la Difingron kaj la esprimon de Lia kolero pri la malbona konduto de la homoj. Suneklepo okazas kiam la suno, je ĝia moviĝo ĉirkaŭ la tero, venas inter la luno kaj la tero. Se la vojo de la luno ĉirkaŭ la tero troviĝas en la sama ebena kiel la vojo de la tero ĉirkaŭ la suno, tiam ni havus eklipson je ĉiu "nova luno". Sekve de la delivro de la lunvojo rilate al la tero, okazos nur tiam suneklipsoj kiam je "nova luno" la suno troviĝas ĝuste en unu el la krucpunktoj, tiamaniere ke la tero, suno kaj luno estas sur horizontala linio. Ĉar la luno ne priskribas cirklojn, ĉirkaŭ la suno sed elipson tial ke foje ĝi estas pli proksima kaj foje denove pli malproksima de la tero, ĝia ŝajndiametro estas foje pli granda kaj foje denove pli malgranda ol tiu de la suno. Tiam en la unua kazo, la luno kovras la tutan sundiskon kaj en la alia kazo, unu sunringo restas libera. En la unua kazo ni havas kompletan suneklipson en la lasta ringforma eklipso. Se je "nova luno" la luno ne venas inter unu de la krucpunktoj, sed en ĝia proksimo, tiam la luno nur iras je iu parto de la sundisko kaj okazos parta suneklipsoj. Je kompleta suneklipsoj, nur por cetera parto de la tero, la suno estas kovrita per la luno. Por aliaj lokoj sur la tero, la luno nur kovras parton de la suno dum ke en aliaj lokoj la luno tute ne kovras la sunon. Suneklipsoj do estas nur videblaj sur tre malgranda parteto de la tero. Luneklipsoj okazas kiam je "plena luno" la luno troviĝas en la ebena de la tero. Ankaŭ en tia okazo la suno, tero kaj luno denove troviĝas en horizontala linio sed nun la tero troviĝas inter la suno kaj luno tial ke la luno troviĝas en la ombrokonuso de la tero. Estas tre granda diferenco inter sun- kaj luneklipsoj: suneklipsoj estas por kelkaj sur la tero nenio alia ol kovriteco de la sundisko; je luneklipsoj la luno estas komplete malhela kaj estas por ĉiuj en la universo malhela.

Kvankam de en periodo de 18 jaroj kaj 11 tagoj ĉiuj sun- kaj luneklipsoj revenas, okazas 29 luneklipsoj kaj 11 suneklipsoj kaj oni en tiu periodo en ceteraj lokoj de la tero rimarkas pli da lun-ol suneklipsoj. La diametro de la luno estas 4 fojojn pli malgranda ol tiu de la tero.

Rosa Jusion.

Laŭ la verko: "Hemel en Aarde"
de Flammarion.

GESAMIDEANOJ !!

Por riparado de viaj ŝuoj, nur unu adreso:

Hubert Van Roesebeke - Calvaertbergstraat, 2, Brugge.

5 % da rabato!

Krucvortenigmo : (15 puentoj) 1/4 puento po vorto + 3 p. por tuta ekzakta solvo.

1			2			3		4			5			6
			7					8						
			9					10						
11	12					13	14				15	16		
17			18			19		20			21			22
			23					24						
			25					26						
27	28					29	30				31	32		
33			34			35		36			37			38
			39					40						
			41					42						
43						44					45			

Horizontale : 1. Didomo (r) - 3. sovaĝa besto - 5. publika vendado (r) - 7. honortitolo - 8. speco de vento (r) - 9. birdo - 10. senĉesa - 11. rita vesto (r) - 13. fordoni valoraĵon - 15. ŝtato - 17. ligna konstruaĵo (r) - 19. birdo (r) - 21. parto de la kapo (r) - 23. koralsulo - 24. svelaĵo (r) - 25. pruvilo (r) - 26. geometria linio (r) - 27. dezerto (r) - 29. konkmlusko - 31. konstelacio (r) - 33. insektoj - 35. turka ministro (r) - 37. enloĝanto de parto de Jugoslavujo (r) - 39. plej malgranda ero de materio - 40. birdo (r) - 41. urbo kie estas Esperanto domo (r) - 42. insekto - 43. speco de glavo (r) - 44. granda muŝo (r) - 45. kanapo (r).

Vertikale : 1. anĝelo - 2. kampa vegetaĵo (r) - 3. restadejo - 4. montri enuon - 5. perfekte havigi al si (r) - 6. manĝebla radiko - 12. kunaĵo de ŝio (r) - 14. eta peltkvarpiedulo (r) - 16. cindrokolora - 17. araba mantelo (r) - 18. rusa frandaĵo (r) - 19. eta aleo - 20. objekto por sin amuzi - 21. vespero - 22. tendenco (r) - 28. virinejo (r) - 30. flava juvelŝtono (r) - 32. floro - 34. severe kontroli (r) - 34. raba besto (r) - 35. libroparto - 36. faksimila mambesto (r) - 37. energie labori por efektiviĝi celon (r) - 38. vira kapvesto (r).

Remarko : Oni sendu la solvojn antaŭ 15.3.47 al la prizorganto de la rubriko, Iserentant R., Steenweg op Blankenberg, 86, Brugge.

Aŭstria Esperanto-Kongreso : okazos la 29 - 31 de Aŭgusto 1947, en Kufstein, Tirolo. Pro morala apogo de la Aŭstria Esperanto-movado flanke de la eksterlandaj organizoj por pruvi al la ne-esperantista publiko la disvastiĝon de Esperanto tra la tuta mondo, ni petas ĉiujn E. organizojn, grupojn, instancojn kaj la ĝesperantistaron ĝenerale, ke ili bonvolu sendi salutleterojn aŭ kartojn al : Esperanto-Kongreskomitato, prezidanto D-ro Alfons Huber, Kufstein, Zell, Tirolo, Aŭstrio.

Nun troviĝas la "Grasklokje" (lit. tr. herbsonorileto) - (*Campanula rotundifolia*); ĉie, kaj ankaŭ mi jam vidis ĝin sur Ryckeveld. Laŭ la latina nomo *rotundifolia*, kiu volas diri kun rondaj folioj, ĝi ne aspektas kiam oni ĝin vidas je la unua fojo, ĉar ĝi posedas mallargajn lancetformajn foliojn. Por vidi la rondajn foliojn oni devas forigi la herbon kiu ĉirkaŭkreskas kaj efektive nun ni vidas la rondajn foliojn. Tio estas de nove speciale por la vaporigo ĉar la folioj kiuj kreskas inter la herbo ne estas trafitej de la vento kaj varmo; do ili povas esti pli grandaj ol la folioj kiuj kreskas super la herbo.

La kampanulo kreskas speciale sur sablaj terenoj.

Speciala rara planto estas la Drozero (*Zonnedauw-sunrosc-Drosera rotundifolia*), kiu kreskas en la "Kempen" (N.O. parto de Belgujo kaj S.O. parto de Nederlando : ne fruktozona grundo), sed kiu ankaŭ jam troviĝis tie-ĉi en la ĉirkaŭaĵo; ĝi kreskas sur malseka, torfaj lokoj.

La folioj havas ruĝajn, haŭtajn alpendaĵojn kiuj finiĝas per globeto; en la sunradioj venas el tiu globeto gluanta guto kiu brilas kiel rosguto.

Kiam nun alvenas insekto, kiu pensas ke ĝi estas nielo, kaj kiu metas sin sur la folio ĝi ne plu povas forflugi ĉar ĝi estas gluata al la folio. Baldaŭ ankaŭ sin faldas la folio kaj la insekto estas enterigita... senkulpigita... enfoldigita. Per la gutoj, sur tiuj globetoj, gutoj da fluidaĵo kiu multe similas al nia stomaksuko, la insekto estas digestita escepte la malmolaj partoj kiel la ĉitino (chitine?). Kaŭze de tiu nutra sistemo, la planto ne posedas grandan radikon.

Oni ankaŭ povas planti tiujn drozerojn en florpotoj sed oni ĝin tiam regule devas ĉoni viandon.

Ekzistas tri specoj, kiujn oni facile povas distingi:

1. *Drosera rotundifolia* (rondfolia drozero);
2. " *intermedia* (malgranda ");
3. " *longifolia* (longfolia ");

Nun iomete pri la akvoplantoj kiuj kreskas ĉie. En Majo, Junio, la akvo estas kovrita de verda tapiŝo, kiu konsistas el "blaskruid" (*Utricularia vulgaris* lit. tr. vezikplanto), "fonteinkruid" (Pota mogeton - fontanplanto), "waterpeper" (*Polygonum hydropiper* - akvopipro) kaj "waterranonkel" (*Batrachium - akvoranonkulo*). Sed por plenigi la alian lokon kie ne plu estas loko por granda planto, helpas la "eendenkroes" (*Lemna - anaslemno*); ĝi estas malgranda kaj kontentigas sin kun malmulte. Ciu planteto ekzistas regule el kelkaj membroj kiuj estas konektitaj flanke. Tiuj membroj estas verdkoloraj kaj similas al folioj, sed la fakto ke ili povas dividiĝi kaj povas havi floretojn, necesigas ke oni vidu ilin kiel aliformitajn trunkopartojn. Tiuj trunkopartoj estas spongaj kaj plenitaj de aerhavo per kiu ĝi estas ebla ke la planto flosas. La veraj folioj mankas, sed la trunkopartoj prenis tiun taskon.

La ĉeloj de la flosantaj folioj estas je la aŭtuno plena de amelo tiamaniere ke ne plu estas loko por la aerhavo : do ili alfundiĝas en la aŭtuno.

Antaŭ ke tio okazas, la membroj disfalas kaj ĉiu aparte planto alfundiĝas. Tie ili restas la tutan vintron; dum tiu tempo la vivo ne haltas sed ĉiu planto ricevas du flankajn entranĉojn el kiuj en la printempo ekestos novaj plantoj. En la printempo komencas la nova vivo kaj la nova ĉelaro pleniĝas de aerhavo kaj supreniras al la akvosupraĵo. Oni tiam eĉ trovas plantojn kun 5 aŭ 6 membroj. La plej multaj havas unu radiketon aŭ pli hiu pendas en la akvo kiel malgranda fadeno. Nur la senradika lemno ne posedas. En nia lando estas kvin specoj da lemnoj. Tie-ĉi sekvas tabelo por distingi la specojn :

1. a) planto ne pli longa ol 1,5 mm, sen radikoj. La plej malgranda de la flarantaj plantoj, verŝajne dissemita per la vento : (senradika lemno
(lemna arizha
- b) Plantoj kun radikoj : (2)
2. a) Subakva planto, trunko longforma, kune pendantaj trunkpartoj kun kelkaj sulkaĵoj : punkta lemno.
Aprilo - Majo : punktkroos
lemna trisulca.
- b) Flosantaj plantoj : (3)
3. a) Ĉiu planto kun du aŭ pli da radikoj, ĉiu flanko de la folio estas plata : multradika lemno
veelwortellig kroos
lemna polyrrizha.
- b) Ĉiu planto havas unu radikon : (4)
4. a) Planto al la malsupra flanko kun duonsfera ĝibo. -Majo-Junio : ĝiba lemna
blaaskroos
lemna gibba
- b) Planto kun plata malsupra flanko : malgranda lemno
klein kroos
lemna minor.

Dabrigos.

Verkis Gilb. Bruyneel.

ANGULO DE LA SAKTABULO. (De dabriĝo kaj fino)

La "remis" aŭ nulrezulto :

- Kiam ? 1. se neniu de la ludantoj posedas sufiĉajn fortojn (figuroj aŭ peonoj) por eldevigi la "mato"; (ekz. se nur la du reĝoj restas sur la saktabulo).
2. Ĉe ĉiama sakmetado : t.e. ludanto kiu preskaŭ tut-evidente perdi kapablas, kiam estas al li movigi ŝtonon, fari nulrezulton se li sukcesas ĉiam sinsekve minaci la malamikan reĝon per ŝako sen ke estas ebleco por tion eviti flanke de tiu reĝo.
3. kiam la reĝo estas "Pat".

La t.n. malgrandaĵaj figuroj : estas la ĉevaloj kaj la kurieroj.

La relativa valoro de la ŝtonoj :

Reĝino = valoras 2 turojn = valoras pli ol turo + malgranda figuro.

Turo = valoras malgrandan figuron + 2 peonoj = valoras malpli ol 2 malgrandaĵaj figuroj.

Ĉevalo = valoras kurieron aŭ 3 peonojn.

Notacioj uzataj :

R = reĝo; D = reĝino; T = turo; K = kuriero; C = ĉevalo; peono ne havas literon.

ekz. : C e 1 - f 3 signifas : la ĉevalo moviĝas de g 1 al f 3.

e 2 - e 4 signifas : peono e 2 moviĝas al e 4.

X signifas : forprenado de pecno aŭ figuro de la saktabulo.

+ " : ŝaki al la reĝo.

++ " : sakmato.

0 - 0 " : malgranda aroko.

0 - 0 = 0 " : granda aroko.

(vidu paĝo 6)

Se peono atingas la malamikajn intersangkvadratetojn (la linio kie staras komence la figurojn) oni ekzemple skribas :
b 7 - b 8 D signifas : peono b 7 moviĝas al kvadrateto b 8 kaj iĝas Reĝino.

RIMARKO : Oni povas elekti kiu ajn figuro por sangado de peono sur lasta linio. Do ne nepre devas esti reĝino. Se 2 peonoj aŭ eĉ pli atingas la lastan malamikan linion ili ŝiuj povas laŭplaĉe iĝi reĝinoj. Do fakte teorie oni eĉ kapablas je certa momento posedi 9 reĝinojn.

Verkis : R. Isefantant.

.....

Nia membrino, F-ino Rose-Anne Doose, ricevis de sia Bulgara korespondanto la ŝi sekvontan artikolon kiu verŝajne interesos ankaŭ niajn legantojn .

Mallonga biografio de kamarado Georgi Dimitrov.

Al 18-an de Junio 1883, en malriĉa bulgara dometo en v.Kovaĉveji Radomiŝko -Bulgaria, naskiĝis la plej granda bulgaro en nia epoko kaj la plej eminenta revoluciulo de mondskala signifo, ekster la landlimoj de Sovjetio-la heroo de la fama Leipziga proceso - Georgi Dimitrov.

Georgi Dimitrov estis preslaboristo. Tute memstare per sia fortega volo kaj senigante sin de dormo, li sukcesis funde trastudi la fundamentojn de la Marx-Leninismo. Sed li fariĝis ne nur teoria, tamen ankaŭ praktika batalanto en la liberiga laborista movado.

Post la faŝista puŝo dum la terura 1923 j. G.Dimitrov estis organizanto kaj gvidanto de la glorplena Septembra ribelo.

Ankaŭ kiel elmigranto, Georgi Dimitrov daŭrigis sian revolucion agadon, nun en tutmonda skalo. Sed plej fama li fariĝis dum la proceso en Leipzig, kie li senmaskigis la hitleristojn pri ilia monstra mensogo ke li estas bruliginta la germanan parlamenton (Reichstag). Tie li brave sin defendis kaj siaflanke nenlige atakis la germanajn faŝistojn.

Li staris tie tute sola kontraŭ la tuta germana faŝista aparato, kontraŭ tuta hitlerista Germanio. Kaj li venkis.

En Leipzig, Georgi Dimitrov donis al ni ekzemplon kiamaniere defendi la justan aferon de la premata bulgara popolo, kiamaniere defendi nian nacian kulturon kontraŭ la atakoj de la faŝismo. Tie li klare montris, ke la kulturo devas esti tuthomara kaj profunde honesta.

Georgi Dimitrov estas la inspiranto kaj la gvidanto de la bulgara demokratia Patria Fronto- ministro-prezidento de Bulgara popola Respubliko. Sub lia saĝa gvidado la bulgara popolo senhalte kaj memfide marŝas al sia hela kaj feliĉa estonto.

DEVENO DE LA VORTOJ :
el "Kompreni" - Marto 1947.

Mansardo : Estas la propra nomo de la franca arkitekto Mansard kiu ĝeneraligis la konstruon de tiuj subtegmentaj ĉambroj.

Kanguro : Vulgara nomo de makropo havas strangan devenon. Iu fojo, Angla esploristo vidante makropon ĉemendis indiĝenon "Kiel vi nomas tiun beston ?" La responde venis taj "Kan-gu-ru". Sed poste kiam la Eŭropanoj konis la indiĝenan lingvon ili konstatis ke tio signifas : "mi ne komprenas".

.....

Wist ge ? . . .

- dat het grootste landvliegtuig ter wereld de XC 99 zal zijn?

Het zal 400 soldaten, (Of 335 gekwetsten) kunnen vervoeren en dat met een actieradius van 13.000 km!

- dat "VECTOLITE" een nieuw product is van de Gen. Electr. Comp. dat: 1. magnetisch - 2. niet metaal - 3. niet geleidend is! Het is een verharde substantie waarin vooral ijzerroest en cobaltoxyde voorkomen!

- dat de "Triëste" die één der grootste verzekeringsmaatschappijen is, reeds 116 jaar bestaat?

Vertegenwoordiger: R. Witvoet, Baron Ruzettelaan, 102, Assebroek.

((()))

Mi recenzas:

"La spirita ĉarto de l'Homaro"

Gesamideoj:

Al nia jam steloriĝa ĉielo leviĝis nova specimeno. La "dekdupinta stelo" de la "Tutmonda Spirita Kongreso", kiu okazis en Brusel kaj kiu eldonis "ĉarton" kun kelkaj ĝeneralaj principoj kaj kondutreguloj rilate religio, filozofion kaj sciencoj. Sur banderolo sur la titolo paĝo troviĝas: "Pro la gloro de Dio", kaj kiam oni vidas ke personoj kiel Buisseret protektas kaj V. D. Neulohroek akceptas, tiam ni ne dubas ke oni faros multe pro la gloro de Dio (!) Ni Flandroj ja iomete konas la menciitajn personojn. Tiu ĉarto predikas liberecon, relativecon kaj toleremon. La oficialaj lingvoj estas Angla kaj Franca. Esperanto estas akceptata kiel tria se sufiĉe da ĉeestantoj dum venonta kongreso tion deziras. Estus do bela afero se, efektive, altreguloj eksciis tiamaniere ke E^o estas jam disvastigita, sed aliflanke ni tamen ne sentas entuziasmon por labori sub protektado de homoj kiuj faras la kontraŭan de tio kion ili predikas.

Jan la adreso: London W.2. Victoria Road 52,

Henry Thomas HAMBLIN, "Povo sukcesi", el la angla tradukis F. Hipsley, 28 p. malgrandformata - prezo: 1 ŝilingo. Eldonis Hipsley, Abbots Road, 17, Birmingham 14, England. Tiu kaj aliajn verketojn de Hamblin mi tre rekomendas. Ili instigas al pripensado kaj donas kuraĝon al la animo! En tiu ĉi libro li montras ke ĉiam la vivo povas sukcesi se ni volas, nome se ni volas efektive igi ion bonan, ion belan, ion indan.

o o o o o o o o o o
o o o o o o o o o o